

TEMA

De forgældede landmænd

Landbrugets samlede gæld har passeret 360 mia. kr. På mange bedrifter er gælden så stor, at renteudgifterne ødelægger økonomien.

BAGGRUND

Derfor er landmændene fanget i en ond cirkel, hvor de må låne flere penge for at kunne betale regningerne.

Samtidig indføres der løbende nye omkostningsbelastende regler på områder som dyrevelfærd og miljø, hvilket gør det endnu vanskeligere for landmændene at skabe overskud på driften.

Presset fra alle sider forsøger landmændene at bevare fodfæstet og troen på fremtiden.

Hver fjerde landmand må låne for at kunne betale regningerne

■ På næsten 3.000 landbrugsbedrifter hænger økonomien ikke sammen.

■ Landmændene overlever for lånte penge.

LARS ATTRUP

lars.attrup@jp.dk

Hver fjerde danske landmand har en uholdbar økonomi og er tvunget til løbende at låne flere penge for at kunne betale regningerne.

Nogle af disse i alt 2.900 pressede landmænd har stadig friværdier, som kan belånes, men 1.700 heltidsbedrifter betegnes i en analyse fra Videncentret for Landbrug som »potentielt nødlidende«, fordi de både har høj gæld og lav indtjening.

Situationen er værst blandt mælkeproducenterne, hvor næsten hver fjerde bedrift er potentielt nødlidende. Dette er beregnet under konjunkturneutrale forudsætninger med gennemsnitlige salgspriser og renter.

»De potentielt nødlidende landmænd lever på bankernes nåde og er i en situation, som er uholdbar på længere sigt,« vurderer Klaus Kaiser, erhvervsøkonomisk chef ved Videncentret for Landbrug, VFL.

Intet tyder dog på, at bankerne vil lukke alle de kriserammede bedrifter og udløse en bølge af tvangsauktioner.

»Markedet kan ikke bære, hvis et stort antal landbrugsbedrifter sættes til salg. Det vil udløse nye prisfald, som reducerer værdien af mange andre landbrugsbedrifter og udhuler bankernes solvens,« påpeger Klaus Kaiser.

Derfor kan bankerne se en fordel i at "frede" den del af de økonomisk nødlidende bedrifter, der ledes af fagligt dygtige landmænd.

»Økonomien på disse bedrifter er ofte præget af alt for

stor gæld. Alligevel betaler landmanden sine renter og afdrag, fordi han har en høj produktivitet. Bankerne vælger ofte at lade den type bedrifter køre videre, fordi det giver mening forretningsmæssigt, og fordi der er mulighed for, at landmanden får arbejdet sig ud af problemerne,« siger Klaus Kaiser.

Stærke følelser

Til gengæld ser situationen næsten håbløs ud på 866 landbrugsbedrifter, hvor økonomien er dårlig, og effektiviteten samtidig er lav.

»Uanset om effektiviteten

er høj eller lav, er det vigtigt, at landmændene på de økonomisk svage bedrifter indgår klare aftaler med banken. Ellers er der risiko for, at landmændene kommer til at knokle i årevis uden at få noget ud af det,« advarer Klaus Kaiser.

Han tilføjer, at mange landmænd er parate til at gå langt for at blive på gården.

»Oftentimes er der stærke følelser på spil. Gården er ikke alene landmandens arbejdsplads. Den er hele familiens hjem, og måske er der endda tale om en slægtsgård,« påpeger Klaus Kaiser.

stedet for at være i stalden»

teswaps. Jeg sad hver dag herinde ved computeren og kiggede på valutakurser i stedet for at gå ud i stalden for at se, om der var en ko, som var halt. Fokus blev i en periode fuldstændig fjernet fra den primære drift, og det kostede dyrt,« erkender Karsten Weinkouff.

I 2007 byggede han en ny kostald med malkebotter og plads til 300 køer. Pris: 13 mio. kr. Samtidig blev der tilkøbt jord for yderligere 4 mio. kr. på et tidspunkt, hvor priserne nærmede sig toppen.

»Både banken og vores konsulenter anså investeringen for at være en rigtig god idé. Vi skulle jo fremtidssikre bedriften,« siger Karsten Weinkouff sarkastisk.

Medarbejderne kommer nu ind fra marken og stalden for at få frokost. Regnskaberne og den alvorlige snak bliver skubbet lidt til side, så der kan blive plads til rugbrød, rullepølse, trestjernet salami, remoulade og kaffe.

Da roen atter har sænket sig over køkkenet, forklarer Karsten Weinkouff, at det si-

den 2007 har været umuligt at få økonomien på bedriften til at hænge sammen.

»Vores omkostninger er simpelthen blevet for høje i forhold til afregningsprisen på mælk. Hvis min økonomi skal være bæredygtig, skal afregningen stige 1 kr. pr. liter, eller renten på hele min gæld skal reduceres til 2 pct.«

Ingen af delene virker sandsynlige, så hvad er planen?

Karsten Weinkouff er i stalden tidligt hver morgen og går den sidste runde efter midnat. Når malkebotten bryder sammen om natten – hvilket sker flere gange om ugen – er det ham, der står op og går i stalden. Vil han fortsætte på den måde 15 år mere, aflevere nøglerne til banken og køre ned ad markvejen og køre ned ad markvejen med tomme lommer og i bedste fald uden gæld?

Noget, der ikke er så godt

»Min drøm har i mange år været at bygge et lille hus derude på bakken med udsigt over bækken,« fortæller Karsten Weinkouff og peger ud ad stuevinduet. Hans far på

87 er gammel landmand og har i mange år haft sin daglige gang på Nørrevang.

»Han har nydt at trisse rundt og komme med gode råd; skal den majs ikke snart høstes? Har du set, at den ko er halt? Osv. Min drøm var at blive gammel på den måde. Bo i et lille nemt hus i nærheden og have min gang på gården. Men nu kommer vi ind på noget, der ikke er så godt, for jeg tror desværre ikke længere på, at det kan lade sig gøre,« siger Karsten Weinkouff og ser ned på sine hænder.

Der bliver stille i køkkenet, og vi drejer os begge og kigger i nogen tid ud på den grønne bakkedag, hvor huset skulle ligge.

»Sådan her får jeg det også, når de skriver i avisen, at vi ikke gør det godt nok. Jeg har fire fantastiske medarbejdere. De arbejder stenhårdt og er enormt fleksible. Første mand er i stalden klokken fire om morgenen, og jeg går selv den sidste runde efter midnat. Vi behandler vores dyr godt og ringer altid efter dyrlægen, når der er noget

galt. Vi skaber arbejdspladser på mejerier og slagterier. Alligevel skal jeg konstant høre på politikere og andre kloge mennesker fra København, der fortæller, at vi ikke gør det godt nok. De aner intet om, hvordan virkeligheden er herude, men de opfinder konstant nye regler, som koster os penge og gør vores hverdag endnu mere besværlig,« siger Karsten Weinkouff.

De mange regler

Han vil vise, hvad han mener, så vi går en tur ud i stalden. Her er ophængt en enkelt stor, roterende gul børste, som kan klø køerne på ryggen.

»Nu har politikerne opfundet en regel om, at jeg skal købe fem mere. De koster 10.000 kr. stykket. Politikerne har også vedtaget, at jeg ikke længere må fjerne den nyfødte kalv fra koen straks efter fødslen. Kalven skal blive hos sin mor i 12 timer. Derefter må jeg flytte den. Forstil dig, hvor voldsomt både kalven og koen så vil reagere,« siger Karsten Weinkouff.

Vi fortsætter ud over markerne, mens han fortæller om alle de regler, der regulerer, hvilke afgrøder han må så på hvilke tidspunkter – fællesnavneren for reglerne er, at de reducerer udbyttet.

Vi standser ved en snorlige, tør grøft, der gennemskærer markerne på langs.

»Min oldefar fik den gravet for at lede drænvand væk fra marken. På begge sider af grøften skal jeg nu udlægge 10 meter brede randzoner, som ikke må dyrkes, gødes eller sprøjtes. Politikerne har regnet ud, at det reducerer kvælstofudledningen. Men udledningen er allerede meget lav, og desuden er virkeligheden, at drænrørene fra hele marken løber ind under randzonen og ud i grøften. Randzonen får altså stort set ingen effekt. Det er bare endnu en chikane. Egentlig er jeg indstillet på at kæmpe videre, selv om økonomien er så dårlig, men den måde, samfundet behandler os på. Det kan få mig til at overveje at give op,« siger Karsten Weinkouff.

Nu er der gået hul på de

En analyse fra Videncentret for Landbrug viser, at det især er mælkeproducenterne, der har det svært i dansk landbrug.

Egentlig er jeg indstillet på at kæmpe videre, selv om økonomien er så dårlig, men den måde, samfundet behandler os på. Det kan få mig til at overveje at give op.

Karsten Weinkouff, landmand

sorte skyer. Landmanden ser ud gennem dråberne, der løber ned ad brilleglassene, og mens vi langsomt vandrer tilbage mod gården, fortæller han videre om, hvordan livet er langt fra København.

PREMIUM

Se hele billedserien fra Karsten Weinkouffs gård på jp.dk/premium